

ESTI LAPOK.

Szombat,

9.

Martius 3-án 1849.

Két vezérünk találkozása.

Megemlítették közhelyen, s számtalan hazafiakat napokig mély aggodalommal töltött el bizonyos differentia vezéreink közt, melyet mi megemlíteni nem fognánk, ha ülésben s Közönségben nem említett volna már meg, s mint csekély rég elenyészett dolog, azért is kell hogy némileg legalább felvilágosíttassék, hogy meggyőződjék a közönség, miszerint e részről minden aggodalom hiú volt s annak nyoma nincs, lehetősége elenyészett.

Azon, kevesek, kik Dembinszki altábornagyot, a hadban s nagyszerű szenvedésekben edzett férfiút ismerik, s ismerik Görgey tábornokunkat e sziklakemény jellemet, kit tán az egyedülit nevelt nagygyá ifjaink közül e mozgalmas idő — kik őket ismerik, nem aggódhattak soha.

Dembinszky altábornagyot legkevésbé leheté félteni differentiairól Görgei tábornokkal szemben. Olly jellem, mint Görgey, első hajlik meg valódi érdem s nagyszerűség előtt. Olly emberismerő, mint Dembinszky altábornagy, első percében, midőn Görgey tábornokot látja, tudja kivel van dolga. A kölesönös böcsülés s erős ragaszkodás azontul öröktív van.

Nekik találkozni kelle, hogy lelkeik egybeforranak.

Leirjuk e találkozásnak némi részleteit, ez mutatja tükörben a két férfiút. Ebből megítélendi az olvasó, a differentia megoldását.

Dembinszky altábornagy összeköttetésbe jutván Görgey tábornok seregével, hozzá egy magán — nem hivatalos levelet intézett, melyben — mint természetes — minden viszonyt nem ismerve, olly hurt pendített meg, melly fájdalmasan rezgett vissza Görgey lelkében.

Görgey tábornok sötét lön — nem válaszolt.

A válasz kimaradása kellemetlenül érinté az ősz altábornagyot.

Itt már most az altábornagy hivatalosan rendeli, hogy levele vételével Görgey tábornok tüstént küldjön a kijelölt helyre.

Megtörténik szigorú pontossággal, mint rendelve volt.

Tüstént ezután rendeli az altábornagy, hogy Görgey tábornok seregének egy részét Kövesd vidékére vigye át, magápedig vezérkarával Mező-Kövesden csatlakozzék hozzá.

Mind ez megtörténik, mint az altábornagy kívánta. Görgey megszállotta M. Kövesdet. Az altábornagy már eltávozott. Még nem találkoztak.

Érkezik az altábornagy egyik segéde Görgey tábornokhoz, őt meghívó, hogy az altábornagyhoz jöjjön Egerbe.

„Lovamat” kiált a tábornok s néhány perc alatt uton volt Eger felé.

Végre találkoznak Egerben.

Dembinszky, altábornagy, beléptekor mint fővezér fogadá, a tábornokot, ez azon tisztelettel közeledett melyet mint fővezér ön maga hivatalban követelni tud.

„Önnek — szól az ősbajnok — e napokban egy levelet irtam, ezt Dembinszky irta Görgeynek. Ön nem válaszolt, nincs szóm ellene, Dembinszkiek nem lehetnek követelése Görgey irányában. Küldöttem tábornok úrnak rendeleteket mint fővezér, azokat pontosan teljesítve látom. Ki vagyok elégitve. De ha a fővezér kielégítve vallja magát, tábornok ur által, szükség, hogy ön is elégedve legyen velem, mint Dembinszki vel.”

„Nyuljunk szivarhoz” folytatá az altábornagy.

S vezéreinknek megnyílt kebelök, a mint nyelvök megindult, s hosszú beszélgetésben töltének sok időt, mig egyszerre ágyúdörgés hallik.

„Fogjatok” kiált felugorva az altábornagy.

S hirtelen eléáll kocsija.

Az altábornagy kocsijához siet, ajtajánál bucsuzni akar tábornokunktól.

„Engedje meg, — szól ez — hogy kísérhessem kocsijában!”

„Ezer örömmel” szól megörülve az altábornagy.

S röpülének együtt, mig a sereghez közeledtek, s együtt lóra ültek.

Azóta az ősz lengyel bajnok s ifjú magyar hős csatában s azon kívül — ha csak tehetik — elválhatlanok.

Ennyi a differentia. Ebből ismerjen a közönség vezéreinkre, találkozásukból mérje jellemök nagyszerűségét. —N.

Nyolcz napja annak, hogy lapjaink világot látnak.

Ily időben, midőn egy napon több történik feldolgozásra méltó, hogysen egy hétig benne tölthetnök vele lapunk pár ivét, még el sem mondhattuk mind azt, miről szólni akarunk, miről hallgatni nem fognánk soha.

Lapjaink megindításának első napjaiban már besodortatunk önkénytelenül azon ösvényre, melly egy másik lapban a legnagyobb journalisticai botrányt hozá létre.

A „Marcius tizenötödike” azóta is mindent elkövet, hogy ez uton tovább vezessen, mert jól érezheti, hogy azon közönség, melly lapjainkat figyelmére méltatja, elundorodik a botrányoktól, ugy mint mi is.

Mi a közönségnek tartozunk avval, hogy ez ösvényen — mint már kijelentők — ne kövessük őt.

Mi elvekhez, nézetekhez, törekvésekhez akaránk szólni, mellyek közhelyen szóval vagy írva felmerülnek. A szándéknak csak isten a bírása s egy becsületes köz és magánélet szeplőtlen multját s jövőjét vetettük mérlegbe meggyőződésünk tisztaságáért.

Mi midőn szabadságot vettünk magunknak, elmondani lapjainkban nézeteinket, árúba bocsátani a közönségnek saját elveinket, már az által köteleztetteknek vallottunk magunkat elturni más nézeteit.

Mi böcsületes versenyt keresünk — nemtelen gyanúsítást találtunk.

Mi nézeteket indulunk elemezni — csak személyiségek állnak előnkbe.

Mi nem akarjuk engedni, hogy polgári böcsületesség s erény guny s neveltség tárgyává tétessék — a méltatlanság nyilaival ellenünk fordultak.

Mi az erkölcsi rombolásnak gátat akarunk emelni — ugy látszik, csak tüzet szítottunk ellenfeleinknél.

Mi számot vetettünk önmagunkkal:

Tudhatja mindenki, hogy vállalatunkhoz most anyagi s szellemi nem csekély áldozat s elszántság kell.

A közönség figyelmével várakozásunkat jóval túlszárnyalta. Többet adott, mint mennyit egyelőre várni feljogosítva valánk.

Mi haladunk megkezdett pályánkon kérlelhetlenül, bár mit mondjanak amott.

Mi megkíméljük olvasóinkat polemiáktól oly emberekkel, kikkel nézetekről szólni — lehetetlenségévé vált.

Engedjenek még csak igazolásunkra egy példát.

Emlékeznek olvasóink lapjaink 5. számában egy cikkünkre illy felirat alatt: „Vigyázzunk a bankóra.” E cikkben szigorú gazdálkodásra intjük az illetőket. Felelmitjük a sinecurák szaporítását bizonyos osztályba, a hivatalok cumulatióját, s t. efféléket, mellyért egykoron a nép verejtékének kellend folyoi, hogy betörlesztessenek.

S a „Marcius” tegnapi számában ördögi malitiával cikkünk idézett feliratából olly vádat kerekít, mintha mi bankóinkat deprecialni, attól a szegény értellen népet elijeszteni akarnók, s mintha a „Vigyázzunk a bankóra” annyit tenne: „Örizzkedjete a bankótól.”

Sőt, hogy ezen nemtelen gyanúsítását könnyenhivők előtt valószínűvé tegye, egy civispárbeszédet idéz elő, mint megtörténtet. Holott ha azon böcsületes civis — kit annyi együgyűséggel tisztel meg a Marcius — képes volt a címet elolvasni, elolvashatta bizonyára mi alatta van, s egészen más gondolattal távozhatott, mint a Marcius lapjain irva van. Azon cikkről meglehet azt tanulhatta, hogy vigyázzon ő is bankójára, mindenkoron.

Hogy a Marcius előtt nincs személy szent és illetetlen, ezt eddigi folyama eléggé tanúsítja.

Mi szeretnők, ha megnevezvé azon tisztelt egyént a hazában, kit meg ne támadott volna.

Már most ugy látszik, e ponton meg nem áll.

Böszültsége odáig megy, hogy dolgokat támadjon meg, mellyektől minden függ.

Tudja-e Marcius, mi a papirpénz?

Van-e arról fogalma, mit tesz illy dolgokat avatlan kezekkel könnyelműleg illetni?

Ha az emberi böcsület zománczát sárral keni be, csak egyént gyilkolhat meg erkölesileg — a bankót midőn illeti könnyelműleg — a hazát ölheti meg.

Hát még ez sem szent előtte, hogy ellenünki megmagyarázhatlan dühét megoltsa?

Mi átadjuk őt a közbírálatnak, de vele lapban többé nem vitázunk.

Erdélyből biztos tudósítások nyomán a következőket közöljük:

Az északi részeken kiszökött Urbánféle rablók nyomái valami Fischer nevű vezér, mint már tudatik, ismét bejött vol: A rablók száma 4 ezernyi. Ezek ellen Bem tábornok személyesen indult, és épen azon szorost állotta el Bukovina felül, mellyen az ellen ki és be szokott lopódnai. Egyik csapatunk Mármaros felül nyomul előre, másik Dézstől Bethlenig foglalt helyet. A többi erőnk Marosvásárhelytől fel Beszterczeig nyulik. Ha ez így van, lehetlen Fichernek menekülnie.

A székelyek seregenként omlanak a medgyesi táborba, hol már 30 ezernyi van rendezés alatt, Bem tábornokkal egyesülendő.

A székelyeknél a magyar nyelv, egy harmadával azért nagyobb magamagánál, mert ők az idegen neveket úgy mondják ki, a hogy tudják magyarosan, és a mit szeretnek, vagy gyűlölnék, azt a szerint nevezik el. Így százados Kesselbornnak egyszerre két neve volt, Kétszem bors és Kétszerbornnyu. Jenisohn nevű angolt mindig Semmisennek hívták.

A közelebbi időben, egyetlen ágyujok Jancsi nevet kapot. Ennek öntője Gábor Áron Gábor bácsi néven ismeretes.

Az öreg Bém et, tisztos kora, jó szive, erős lelke, és atyáskodó bánása miatt, egyszerűen Tátinak mondják.

A szelindeki táborozáskor Bém bizonyos Takács József nevű hadnagyot szólítá fel kíséretül, megkerülni a táborn. Ez alatt az agg hős és ifju vitéz közt egy ágyugolyó füttyent keresztül. Takács meghajolt a füttyre. És Bém? — Bém, nevetve, a nála lévő korbácscsal jót húzott a Takács hátára; mondván: „mi lesz önből majd a golyó záporban?” Takácsot e csapás lovaggá szentelte. Ő arra igen büszke és többé nem hajlong a golyók előtt.

Szász-Sebesen Bém két ezer vitézzel és négy ágyuval volt. Puchner 16 ezer fegyveressel, sok ágyúval, 20 ezer oláhhallal fogta körül. Ekkor Truszkolászky mint parlamentair jelent meg Bémnél és így szólt:

„Én mint lengyel szólok önhez, tábornok ur, ámbár Puchner Feldmarschal Lieutenant küldöttje vagyok. Adja meg ön magát, és ne tegye ki e maroknyi népet bizonyos mészárszékre, mert mindenfelől be van kerítve, Kemény Farkas pedig, ki segédért ment, tönkre van téve. — Bem így szólt: „Lengyelnek nem ismerem, sőt nemzetem nevében megtagadom önt, mert lengyel a szabadság ellen nem foghat fegyvert. Puchnernek megmondhatja, hogy becsületes ember a hazug és csaló osztrák fegyverrel nem alkudhatik. És a mi Bém et illeti, ő még soha senkinek sem adta meg magát, aztán rajta nem kell busulni, mert ő mindig menekvő utat fog nyitni.”

Erre Puchner azon külvárosi utcákat, hol Bémnek ki kelle vonulnia, meggyújtatta. Bém a löporos szekereket megöntöztetve, átvonult az égő városrészen, és Kemény Farkassal egyesülve, másnap jól visszaverte Puchnert.

„Feltűnő, hogy a Közlöny, melly eddig is saját helyén nyomtatott, miért tétetett át a másik (a Kolosvárról Debreczenbe szállított) nyomdába?

E kérdés tüzetik ki e lapok tegnapi estis számában.

Im a felelet:

A Közlöny nem tétetett át saját nyomdájából a másikba, hanem nyomatik ott, a hol eddig, mint az olvasó mindennap láthatja.

Hanem van egy más bibéje a dolognak, mellyből kiviláglik, hogy a debreczen-kolozsvári-rendőr-martiusi nyomda csakugyan hurkot vetett a Közlöny nyakába.

E hurkot fel kell fűdözni, nehogy a számadások nagy napján ugyanazon sajtó az álladalmi kincstár nyakába is hasonló hurkot vessen.

Az ármányos nyomda t. i. mindenkép megnyomni törekedvén a Közlönyt, legujabban elővette annak Debreczenben kijött első számát, kiszedette s kinyomta, hogy végre csakugyan elmondhatta: lássátek, nyomom ám a Közlönyt.

És mikor kezdődött e nyomási procedura?

E lapok febr. 27-dikei számában említett meg legelőször a debreczen-kolozsvári sajtónak a Marcius tizenötödikéhez szeretetteljes viszonya.

Ecce tibi! Másnap, febr. 28-kán, kikerül e nyomdából a Közlöny, debreczeni első számának javítási levonata!

Az ember ugyan azt mondhatná, hogy ezért kár volt az álladalmi nyomdán kívül mást fásasztani, mert, miután e nyomdának minden héten egy üres napja van, s miután munkanapokban is gyakran csak félíven jelen meg a Közlöny, tehát ezen utánnomások magá az álladalmi sajtó könnyen elvégezhetette volna, s mindenesetre hamarabb, mint a debreczen-kolozsvári, melly február közepe felé már egészen fenállván, egész marcius elejéig csak egyetlen számot tudott a kiállítás reményéhez közel vinni.

De szükséges-e ezen utánnomás?

Igen, mert a Közlönyből eleinte kevés számú példány nyomtatott.

Miért nyomtatott kevés számú példány?

Mert nem volt rendelés téve, hogy elegendő nyomassék.

Tehát ha annak idején kellő rend tartatott, s a Közlöny elegendő példányokban nyomtatott volna, a mostani utánnomás költségei elmaradtak volna?

Minden bizonynyal.

Ki tehát oka e felesleges költségeknek, mellyeket, a mondottak szerint, kétfélekép is el lehetett volna kerülni?

Per amorem Dei! az ember néha melegedni akar, és — rókát fog.

Charivari.

☉ Midőn Babarcezi ő méltósága Windischgrätz ő felségénél a pestmegyei tisztviselőket, mint hódolókat, bemutatá, a többek között így szólott:

„Van szerencsém ezen férfuban tettes Madarassi urat bemutatni.”

„Was Teufel! — hátralép megütközve a bombahős — also Mátharász?”

„Nem Madarász, fenséges uram, hanem Madarassi.”

„Also si si Madarasi — syllabizálá a vén zsarnok — das ist was anderes.”

☉ Midőn Kecskemét város előljárói Babarcezi parancsa következtében akasztófa büntetés alatt kényszerültek Pestre utazni személyes hódolatukat megteendő, F e j e s János, kecs-

keméti ügyvéd — a martiusi napok hőse s azóta is kitünő népszónok, szájjal az első revolutionaire — akkor már kifelé jött Babarcezi ő méltóságától, mondván amazoknak: önök bátran beléphetnek, én már az utat megkészítém önök számára.

És Fejes János e naptól fogva, mint a kegyelmes cs. k. kormány által kinevezett referens táblabíró kezdé meg szerepeit.

☉ A Hardeckvasasok született magyar alezredese, első izbeni megjelenésükkor Kecskeméten a nagy tömegben összegyűlt néphez rövid beszédet tartott:

„Mi azért jöttünk, hogy a régi szent békét helyreállítsuk, s hisszük, hogy a magyar nemzet törvényes királyához hű fog maradni. — Végül: Éljen első Ferencz József, austriai császár, a magyarok királya.”

„De uram! — szól egy közelálló paraszt — éljen ám még Kossuth is.”

Alezredes ur nagyot nyelt s mondá: „azt többé ne halljam, különben halál fia vagy.”

„De, uram, lesz akkor pecsenye elég!”

„A király — ugymond tovább — a magyar szabadságot tiszteli, azt tartani fogja; a martiusi törvényeket épségben meghagyandja, az ország függetlenségét elismeri stb.

„Annyi, mint az, uram — akadémuskodék ismét egy másik subás — de nincs-e csalás a dologban?”

S ilyen a népszellem Kecskeméten.

☉ Király és Horvát-testvérek voltak Kecskeméten a legkitünőbb népfelvilágosítók.

Alezredes ur ismét beszédet tartott, miszerint a nép ne lázongjon,

„Mi? — ugymond egy roszakaratu — mi nem vagyunk lázangók, hanem a királyok és a horvátok olyan emberek.”

„Nem királyok nem Horvátok, hirtelen közbe vág egy németes beszédű tiszt: a király becsületes jó ember meg fan, és a Horvátok is.

☉ Ugyan ekkor az utcán tüzelő vasasokat körül tömeglő pórnép — Jupitertől királyt nyert békák gyanánt neki bátorodva — s tüzeket, pipára gyujtva, körülülék s a fázó katonaságnak csak távolról vala bátorsága a lángok melegét gustirozni.

☉ Később egy paraszt az örök vonalán belebb tolakodék. Az ör hozzá megy s a puska agyával oldalba dőfé. A paraszt megfordul s pofon nyomá az óriás fegyverest s egész hidegvérűséggel odébb állott. Tisztjök rá kiált a magyarra, hogy ne gorombáskodjék.

„De-uram — egyet rántva subáján a paraszt — még főbe is kollintom, hogy csak úgy neki busulja magát, ha engem még itthon is oldalba mer taszigálni!

S ilyen a népszellem Kecskeméten.

☉ Kecskemétről csak száz egyén iratott fel majdan Windischgrätz által elfogatandó, kik azonban ideje korán értesülvén a tréfáról, odébb állottak. —

K e c s k e m é t i.

* * Pesti jelenetek.

I. László bátyám baj van!

— Hm. Mi baj?

— Dembinszky Kápolnáig verte Windischgraeczet.

— Lehetetlen! Ejnye ejnye! Az a Kossuth! az a Kossuth csak mégis hatalmas ember. Hijába, én soha sem szóltam ellene semmit, ugy-e, hogy sohasem szóltam?

— II. László bátyám, vigan vagyunk!

— Hm! no! Mi ujság?
— Egy egész brigáda átjött Dembinszkitől Windischgraeczhez.

— Tudtam, mondtam. Itt van ni. Hijába, Windischgraecz hatalmas ember. Én soha sem szerettem Kossuthot. Ugy-e sohasem szerettem?

III. — László bátyám kutyául vagyunk.

— Hm, nó! mi az ördög megint?

— Kmety rútol befizetett Jelacsicsnak, elvette egy egész fliegende Batterieját.

— Ejnye, ejnye, hm. (Mi az ördög lehet az a fliegende Batterie?) Már az szörnyűség! hijába való ember ám az a Jelacsics. Még ilyen Strick hadvezéren nem esett. Fliegende Batteriet elveszteni! (ugyan mi lehet az a fliegende Batterie?) Soha sem állhattam ki azt a Jelacsicsot. Még ma elő kell keresni Kossuth arczképét.

* * * Meg van írva a szent könyvekben: hogy leend egy megváltó, ki ha eljön, nagy vérontás lesz a vitágon, de melyiket nagy egyesülés fog követni, ezen megváltó neve pedig lévszen 666.

A felső vidékeken általánosan hiszik: hogy e név személyesítője elérkezett.

Számláljuk meg Kossuth nevének számértékét:

LVDVIg CossVt.

Ez épen 666.

* * * Görgei azt mondta Dembinszkinék, a kápolnai csata után, szokott laconicus modorában.

„Eddig hittem: hogy a magyar hadsereg képes arra: hogy meghaljon, már most hiszem, hogy a győzelemre is képes.“

* * * Azt mondja egy német katonatiszt Pesten:

„Die Ungaren, die kann ich noch leiden, aber die Magyaren, die sind nicht zum ausstehen.“

Kérdik aztán tőle: hogy magyarazza meg, mi különbséget tud a kettő között?

Megmagyarázta:

Szerinte ungarok voltak, a kik megszaladtak előttük, magyarok pedig, a kik őket kergetik.

* * * Jelaacsics trilingvis dictiója az ő katonáihoz.

Kenyeres pajtásaim!

Tizenkét napja már: hogy nem kaptatok lénungot. Holnap lesz a tizenharmadik, akkor sem fogtok kapni.

Schwarz vagyok, elkartyáztam a pénzeteket. De hiszen barátok között minden közös.

Ime ez a szép Magyarország, mely az enyém, avagy nem a tiétek-e egyszersmind? ez a szép Pest, a mellyben én lakom, avagy nem laktok-e benne ti is? ezek e derék pesti polgárok,

a kiktől én zsarolok, avagy nem loptok-e ti is ugyan azoktól, s ha elszaladtok, avagy nem fogok-e én is veletek szaladni?

Most velem jöttök a csatába. Sokat koplaltatok, de itt, úgy hiszem, véget fog érni minden koplalástok. A ki még az ütközet után is éhes fog maradni, annak ugyan három védszentje van az égben.

Ha nem látjuk többet egymást, tisztelem az ismerősöket a más világon.

Igazodj! Kanyarodj! Marsch!

* * * A tegnapesti Márcziusban Rákóczy Jancsi hosszasan és nagyon panaszkodik, hogy millyen irtózatosszelei vannak. Aequinoctialis baj az egész.

Jó orvosságot kommandál erre dr Skorbunczius.

„Keresetlen fát találni, azzal a talpát piszkálni.“

Majd ha a spenót ideje elkövetkezik, módjában lesz magát kikurálni.

* * * A Martius tegnap különösen érdekes.

Márt most nyolcz hasábból kilencedfelet tölt be azzal: hogy az Esti lapokról beszél.

S ez, nem mondhatnám, hogy a legérdektelenebb tárgy volna.

* * * Ferencz császár a francia háboru végeztével lement Budára s ott a várban, királyi szokás szerint, muzsikáltatta magát.

Egyszer elkezdik neki húzni a Rákóczy nótát. Nagyon megtetszett neki.

„Was ist das für a melody?“ kérdi,

Mondják aztán neki, hogy ez bizony kuru cz nóta.

„Sakkerlot, da hätte ich selber Lust Kukurucz zu werden!“

Ez az anecdotá is most jutott eszembe s nem épen mal a propos.

* * * Egy rendőrségi tanácsos a minap Erdélybe járt.

A zárvonalon megszólítják, hogy álljon meg, hol a paksus?

A consiliárius ur erre a fülét sem billenti, hanem rákiált a kocsisra, hogy „hajts!“ s tovább hajt.

Miért is lett volna rendőrségi consiliárius?

Mintegy másfél órai járásra aztán utoléri a lovas nemzetőrök, kiket utána küldtek, galléron csipik s gyöngyön viszsza escortirozzák Csúcsára.

Az én consiliáriusom itt merőben rátámad a felügyelő tisztre, mondván: hogy miért nem tudja az embernek az arczából kilátni, hogy becsületes ember?

„Uram, — felel a tiszt — én láttam Urbánt, én láttam Dimbujt, Jankut is jól ismerem; de mondhatom, hogy minden-
niknek jobb képe van, mint önnek.

Megjelennek az **Esti lapok** vasárnapot kivéve minden nap este. Előfizethetni a szerkesztőség kiadó hivatalában (Egyháztér a hatvanutczai szöglet háza első emelet) és Csáthy Lajos könyvkereskedésében.

Előfizetési ár 4 hónapra a félév végéig	{	postán 5 for. — kr.
	{	helyben 4 „ — „
„ 1 hónapra	{	postán 1 „ 20 „
	{	helyben 1 „ — „

Egyes szám ára 3 pengő kr.

Felelős szerkesztő s kiadó Jókai Mór. — Nyomatik Debreczen város könyvnyomdájában.